

Handelsavtal slår ut colombianska småbrukare

Effekterna av de frihandelsavtal Colombia skrivit med bland andra USA och EU är tydliga. Matbutikerna är fyllda av ris från USA, mjölk från Holland och kaffe från Brasilien. Landets småbrukare har svårt att överleva och många tvingas ge upp och flytta till stan.

Text: Kerstin Edquist. Foto: Natalia Molina.

Småbrukare organiserar sig mot frihandelsavtalens konsekvenser i Colombia.

COLOMBIA. Rosa Rivera lägger potatisen i stora säckar ute på fälten. De ska förvaras i väntan på att säljas. Men någon större vinst kommer de inte att ge.

–Vi säljer potatisen för mindre än halva priset mot vad vi gjorde för tio år sedan. Det är som att vi skänker bort den, berättar Rosa Rivera.

Vi befinner oss i regionen Boyacá i centrala Colombia och Rosa Rivera är en av många småbrukare här. Huset där hon bor omsluts av gröna kullar fulla av majs, bönor, potatis och morötter. Det växer bra, det är inte det som är problemet.

–Vi skulle kunna producera massor av mat här. Colombia har alla möjligheter att vara självförsörjande på mat, och till och med exportera till andra länder. Men vår regering verkar inte bry sig om det. De struntar i jordbruket, säger Rosa Rivera.

Colombia är ett av de länder i Latinamerika som har skrivit flest frihandelsavtal med andra länder. De har handelsavtal med alltifrån grannländerna Brasilien och Venezuela till avlägsna regioner som EU, USA och Sydkorea.

Avtalet med USA är det som har varit mest omdiskuterat. Det började gälla i maj 2012. Sedan dess har colombianerna fått se en explosionsartad import av nordamerikansk mat. Enligt en rapport från biståndsorganisationen Oxfam ökade till exempel importen av ris med 800 procent under de första nio månaderna av frihandelsavtal. Riset från USA har nu tagit över 80 procent av den colombianska marknaden, trots att Colombia har en tradition av att odla mycket eget ris.

Avtalet med EU började gälla så sent som i augusti 2013, så det är ännu svårt att veta vilka effekter det kommer att ge. Men redan nu har stora laster av bland annat dansk

kyckling och holländsk mjölk kommit till Colombia. Många tror att EU-mjölk kommer att bli dödsstöten för de redan hårt prövade mjölkbönderna i landet.

Gynnar redan stora företag

I en skyskrapa i centrala Bogotá har Andrés Espinosa sitt kontor. Han var förhandlare i jordbruksfrågor för den colombianska regeringen när avtalen med USA, EU, Kanada, Chile och många andra länder diskuterades fram. Nu jobbar han som fristående affärskonsult för storföretag som Syngenta och Bayer.

–Det är många som kritiserar frihandelsavtalen här i Colombia, men jag tror att de är jätteviktiga för landets utveckling. De ökar handeln med andra länder och det gör att det skapas jobb och tillväxt, både utomlands och inom Colombia, säger han.

Precis som bönderna tycker Andrés Espinosa att frihandelsavtalen framför allt gynnar stora företag och utländska investerare. Avtalen gör det enklare att satsa på gruvor, vattenkraft och stora industrijordbruk. Och det ger många jobb till Colombia, tror Andrés Espinosa.

–Visst finns det också förlorare, men om avtalen används på rätt sätt kan alla bli vinnare. De colombianska bönderna kan ju till exempel sälja mat till USA och EU lika gärna som europeiska företag säljer till oss. Men det är klart, då behöver de mer stöd från regeringen, säger han.

Men något stöd från regeringen har Rosa Rivera och de andra bönderna i Colombia inte sett röken av. I stället har konkurrensen från billiga utländska varor gjort att många av Rosas grannar har tvingats ge upp och flytta in till stan för att i stället sälja plastpåsar eller telefonsamtal på gatan. ▶

Rosa Rivera (i poncho) med sin familj.

–De säger att vi ska kunna exportera, men det är lögn. Det är ju mycket billigare för företagen i USA och EU att producera potatis, så varför skulle de då importera vår potatis från Colombia? säger Rosa Rivera.

Planer på nya protester

I augusti förra året fick Rosa och många andra bönder nog av att inte längre få betalt för sin mat. De gick ut i strejk. Hundratusentals människor demonstrerade över hela landet, vägar spärades av och bönderna hällde ut mjölk på gatorna för att visa hur lite den egentligen är värd.

Efter flera veckors demonstrationer gick regeringen med på att förhandla med bönderna. De colombianska jordbrukarna skulle få mer stöd och frihandelsavtalen med USA

och EU skulle diskuteras. Men redan efter ett par månader avbröts förhandlingarna. Frihandelsavtalen är underskrivna och kan inte förhandlas om. Och bönderna har fortfarande inte fått något stöd från regeringen.

Antonio Barada är småbrukare i södra Colombia och en av många bondeledare som nu mobiliserar inför nya strejker och demonstrationer. Vi träffar honom på ett planeringsmöte i huvudstaden Bogotá.

–Det är frihandelsavtalen som får oss att mobilisera oss. För de lämnar efter sig fattigdom. De marginaliserar bönderna, ursprungfolken, slavättlingarna och de fattiga i städerna. Det är därför människor över hela Colombia vill demonstrera, säger han.

Jag berättar för Antonio Barada att det inte pratats så mycket om frihandelsavtalen

i Sverige. De flesta har dålig koll på vad de egentligen innebär, trots att vi genom EU har en mängd frihandelsavtal med olika länder. Han tittar på mig och säger:

–Ja, det finns många okunniga människor i en del länder tyvärr. Folk som inte vet om hur avtalen gynnar några få och förstör för de flesta.

Jag frågar honom vad han vill säga till svenskarna då. Vad vill han att vi ska göra? Han blir tyst en stund, sen säger han:

–Det måste väl finnas fattiga människor även i Sverige, eller hur? Vi borde gå ihop allihop och kräva att våra regeringar värnar om människan i stället för marknaden. Vi måste globalisera kampen. Det är det enda sättet att påverka världsekonomin. **R**

STÖD

Stöd de latinamerikanska folkrörelsernas arbete för social rättvisa och respekt för naturen genom att sms:a LA till 72970, sms:et kostar 50 kr.

Läs mer

På www.latinamerika.nu kan du läsa mer om Colombia, handelsavtalen och småbrukarna.

FAKTA

Frihandelsavtal

Frihandelsavtal skrivs mellan två eller flera länder och innebär att tullarna försvinner på de varor som säljs mellan länderna. Ofta innebär avtalen att tullarna tas bort successivt och olika snabbt för olika varor utifrån vad som förhandlas fram. Avtalen innehåller också ofta regler kring patent och regler för att skydda utländska företag i landet. Bryter någon av regeringarna mot avtalen kan de stämmas.

Colombias frihandelsavtal

Colombia har skrivit frihandelsavtal med USA, EU, Kanada, Mexiko, El Salvador, Guatemala, Honduras, Cuba, Nicaragua, Venezuela, Chile, De andinska länderna, De karibiska länderna, Mercosur, EFTA, Israel, Sydkorea, Costa Rica och Panama. De förhandlar just nu med bland annat Turkiet och Japan.

Avtalet med EU började gälla i augusti 2013.

Ökad import av mat

Enligt en rapport från biståndsorganisationen Oxfam så har de första nio månaderna av frihandelsavtal med USA bland annat inneburit att:

- Importen av ris från USA har ökat med 800 procent, vilket innebär att amerikanskt ris nu dominerar 80 procent av den colombianska marknaden.
- Importen av mjölk har ökat med 79 procent.
- Importen av vit majs har ökat med 60 procent.
- Importen av griskött har ökat med 37 procent.
- Exporten av varor från Colombia till USA har minskat.
- Totalt har handelsbalansen mellan Colombia och USA gått ner med 40 procent eller 3 miljarder dollar.

EU:s frihandelsavtal

EU har just nu gällande frihandelsavtal med ett 40-tal länder i Latinamerika, Afrika och Asien. Dessutom finns avtal med bland annat Norge, Island och Schweiz. Just nu håller EU på att förhandla fram ett frihandelsavtal med USA.